

Frumvarp til laga

um breytingu á lögum um sjúkratryggingar, nr. 112/2008 (ýmsar breytingar).

(Eftir 2. umræðu, 6. júní.)

1. gr.

Á eftir 2. gr. laganna kemur ný grein, 2. gr. a, ásamt fyrirsögn, svohljóðandi:

Gagnreynd þekking við ákvarðanatöku.

Við ákvarðanir sjúkratryggingastofnunarinnar samkvæmt lögum þessum skal byggt á gagnreyndri þekkingu á sviði heilbrigðisþjónustu og faglegu og hagrænu mati í samræmi við viðurkenndar alþjóðlegar aðferðir.

2. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 1. mgr. 3. gr. laganna:

- a. 2. tölul. orðast svo: *Réttindagreiðslur*: Greiðslur, endurgreiðslur á útlögðum kostnaði, styrkir og aðrar greiðslur vegna einstaklingsbundinna réttinda; einnig dagpeningar og bætur sem eru ákvarðaðar á grundvelli laga um slysatryggingar almannatrygginga og laga um sjúklingatryggingu.
- b. Við bætist nýr töluliður, svohljóðandi:
 7. *Réttindi sjúkratryggðra*: Réttindi á grundvelli laga þessara sem og aðstoð til sjúkra og slasaðra sem veitt er á annan hátt en með réttindagreiðslum samkvæmt lögnum.

3. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 1. mgr. 5. gr. laganna:

- a. 2. málsl. fellur brott.
- b. Í stað orðanna „Utan Reykjavíkur getur sjúkratryggingastofnunin“ í 3. málsl. kemur: Sjúkratryggingastofnunin getur.

4. gr.

Á eftir orðinu „heilbrigðisþjónustu“ í 8. gr. laganna kemur: mat á heilsutjóni.

5. gr.

2. málsl. 9. gr. laganna orðast svo: Jafnframt taka sjúkratryggingar til réttindagreiðslna samkvæmt lögum þessum.

6. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 10. gr. laganna:

- a. Í stað orðsins „sex“ í 1. málsl. 1. mgr. kemur: þrjá.
- b. Í stað orðanna „áður en bóta er óskað“ í 1. málsl. 1. mgr. kemur: áður en sótt er um réttindi eða réttindagreiðslna óskað.

- c. 2. málsl. 1. mgr. fellur brott.
- d. Við 4. mgr. bætast þrír nýir málslíðir, svohljóðandi: Við þá ákvörðun skal metið hvort einstaklingur sé raunverulega búsettur hér á landi. Skal m.a. miðað við skráningu lögheimilis í þjóðskrá samkvæmt lögum um lögheimili og aðsetur og gögn frá skattyfirvöldum skv. 3. mgr. 34. gr. Sýni þau gögn sem sjúkratryggingastofnunin aflar fram á að einstaklingur, sem er sjúkratryggður, hafi ekki raunverulega búsetu hér á landi er stofnuninni heimilt að fella niður rétt viðkomandi til sjúkratryggingar.
- e. Í stað orðanna „sex mánaða búsetuskilyrðinu“ í 2. málsl. 5. mgr. kemur: skilyrði 1. mgr. um búsetu.

7. gr.

3. mgr. 11. gr. laganna fellur brott.

8. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 23. gr. laganna:

- a. Á undan orðinu „alþjóðlega“ í 1. málsl. 1. mgr. kemur: gagnreyndri.
- b. Orðin „á sjúkrahúsi“ í 2. mgr. falla brott.

9. gr.

Á eftir 23. gr. a laganna kemur ný grein, 23. gr. b, ásamt fyrirsögn, svohljóðandi:

Fyrirframákveðin lækni meðferð erlendis.

Eigi sjúkratryggður ekki kost á meðferð hér á landi innan tímamarka sem réttlæta má læknisfræðilega er sjúkratryggingastofnuninni heimilt að samþykkja greiðsluþátttöku vegna meðferðar í öðru aðildarríki EES-samningsins, sé tekið mið af núverandi heilsufarsástandi og líklegri framvindu sjúkdóms.

Sjúkratryggður skal afla samþykkis sjúkratryggingastofnunarinnar fyrir greiðsluþátttöku skv. 1. mgr. áður en meðferð hefst. Við mat á því hvort greiðsluþátttaka skuli samþykkt er stofnuninni heimilt að líta til þess hvort meðferð sé læknisfræðilega nauðsynleg með hliðsjón af biðtíma. Sé umsókn samþykkt er meðferðarkostnaður greiddur ásamt ferðastyrk.

Ráðherra er heimilt að setja reglugerð um nánari framkvæmd greinarinnar, m.a. um nánari skilyrði fyrir samþykki greiðsluþátttöku vegna lækni meðferðar samkvæmt ákvæðinu.

10. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 28. gr. laganna:

- a. Á eftir orðunum „Flutningskostnaður milli sjúkrahúsa“ í 1. málsl. 3. mgr. kemur: þ.m.t. kostnaður vegna fylgdarmanns.
- b. Við 4. mgr. bætist: svo sem um ábyrgð á kostnaði við flutning á sjúkrahús og til baka vegna rannsóknar án þess að sjúklingur sé lagður inn.

11. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 6. tölul. 1. mgr. 29. gr. laganna:

- a. Í stað orðsins „árlega“ í 3. málsl. kemur: reglulega.
- b. 6. málsl. fellur brott.

12. gr.

29. gr. a laganna orðast svo, ásamt fyrirsögn:

Miðlægur lyfjagreiðslugrunnur og miðlun gagna.

Sjúkratryggingastofnunin ber ábyrgð á og starfrækir gagnagrunn með þeim upplýsingum sem m.a. eru nauðsynlegar til að reikna út greiðsluþátttöku sjúkratrygginga og gjald sjúkratryggðs við kaup á lyfjum. Í gagnagrunninn skal skrá upplýsingar um lyfjakostnað sjúkratryggðra, lyfjanotkun, stöðu sjúkratryggðs innan kerfisins, hvar og hvenær lyf var afgreitt, söluverð og upplýsingar sem koma fram á lyfjaávisun.

Vegna umsókna um útgáfu lyfjaskírteinis eru skráðar upplýsingar um lyfjaheiti, sjúkdómsgreiningu, aðrar heilsufarsupplýsingar, dagsetningu afgreiðslu og hver sótti um lyfjaskírteini. Auk þess skráir sjúkratryggingastofnunin í gagnagrunninn aðrar upplýsingar sem eru nauðsynlegar fyrir stofnunina til að starfrækja sérstakt greiðslukerfi fyrir lyfjakaup, upplýsingar skv. 77. gr. lyfjalaga, nr. 100/2020, og upplýsingar sem lyfjabúðir nota til útreiknings á greiðsluþátttöku lyfja samkvæmt lögum þessum.

Aðgangur að gagnagrunninum er veittur fyrir kerfi lyfjabúða, sem starfa á grundvelli lyfjalaga, eða heilbrigðisstofnana. Ábyrgðaraðilum þeirra heilbrigðisstofnana og lyfjabúða sem tengjast gagnagrunninum er skylt að halda skrá yfir þá aðila sem sótt hafa upplýsingar í grunninn.

Lyfjabúðum sem starfa á grundvelli lyfjalaga er skylt að tengjast gagnagrunninum, nýta upplýsingar gagnagrunnsins við útreikninga á greiðsluþátttöku og veita upplýsingar í hann. Heilbrigðisstofnunum er heimilt að tengjast gagnagrunninum, nýta upplýsingar gagnagrunnsins og veita upplýsingar í hann, að uppfylltum skilyrðum laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga. Tilgangur vinnslunnar skal vera að tryggja gæði og öryggi heilbrigðisþjónustu með það að markmiði að vinna að öruggri og skynsamlegri umsýslu lyfja og uppfylla lögbundnar skyldur samkvæmt lyfjalögum og lögum um heilbrigðisþjónustu.

Ráðherra er heimilt að setja reglugerð um nánari framkvæmd ákvæðisins þar sem m.a. er heimilt að kveða á um hvaða upplýsingar skuli skrá í grunninn, eyðingu skráðra upplýsinga, aðgang lyfjabúða og heilbrigðisstofnana að upplýsingum í gagnagrunninum og skyldu lyfjabúða til að veita upplýsingar í hann.

13. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 29. gr. b laganna:

- a. Við 1. mgr. bætist nýr málslíður, svohljóðandi: Í tengslum við þjónustutengda fjármögnun skal skrá nauðsynlegar upplýsingar, svo sem sjúkdómsgreiningar, meðferð og legutímabil sjúklinga.
- b. Orðin „vegna heilbrigðisþjónustu sem fellur undir hámarksgræiðslur sjúkratryggðra, sbr. 3. mgr. 29. gr.“ í 2. mgr. falla brott.
- c. Á eftir 2. mgr. kemur ný málsgrein, svohljóðandi:
Aðgangur að gagnagrunninum er veittur fyrir kerfi heilbrigðisstofnana, heilbrigðisstarfsmanna og þjónustuveitenda. Ábyrgðaraðilum þeirra kerfa sem tengjast gagnagrunninum er skylt að halda utan um hvaða aðilar hafa sótt upplýsingar í grunninn.
- d. Fyrirsögn greinarinnar orðast svo: *Miðlægur heilbrigðisþjónustugrunnur og miðlun gagna.*

14. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 13. mgr. 32. gr. laganna:

- a. Í stað orðsins „Bætur“ í 1. málsl. kemur: Réttindagreiðslur.
- b. Í stað orðsins „bóta“ í 2. málsl. kemur: réttindagreiðslna.

15. gr.

1. málsl. 1. mgr. 33. gr. laganna orðast svo: Nú er sjúkratryggðum, sem fellur undir 11., 12. eða 15. gr., nauðsyn að leita sér lækninga þar sem hann er staddur erlendis, í búsetulandi eða í tengslum við störf, og greiða þá sjúkratryggingar kostnað af því eins og um læknishjálp innan lands væri að ræða.

16. gr.

Fyrirsögn undirkafla C í III. kafla laganna verður: **Réttindagreiðslur.**

17. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 34. gr. laganna:

- a. 1. mgr. orðast svo:
Sækja skal um öll réttindi og réttindagreiðslur samkvæmt lögum þessum til sjúkratryggingastofnunarinnar. Þó getur stofnunin ákveðið að ekki þurfi að sækja um tiltekin réttindi og réttindagreiðslur. Umsóknir og beiðnir um réttindi og réttindagreiðslur skulu vera á því formi sem stofnunin ákveður.
- b. Í stað orðanna „bótarétt, fjárhæð og greiðslu bóta“ í 2. mgr. kemur: réttindi og réttindagreiðslur.
- c. 3. mgr. orðast svo:
Sjúkratryggingastofnuninni er heimilt að afla nauðsynlegra upplýsinga um skattalega heimilisfesti, heimilistryggingu og tekjur umsækjanda frá skattyfirvöldum. Stofnuninni er heimilt að afla upplýsinga um greiðslur til umsækjanda frá Tryggingastofnun ríkisins, Vinnumálastofnun, váttryggingafélögum og hjá sambærilegum stofnunum erlendis þegar við á. Þá er stofnuninni heimilt að afla upplýsinga um mat á örorku auk gagna sem matið byggist á, m.a. vottorða og gagna um heilsufar frá Tryggingastofnun ríkisins, lífeyris-sjóðum og váttryggingafélögum. Enn fremur er stofnuninni heimilt að afla upplýsinga frá Fangelsismálastofnun um tímabil afplánunar. Aðilum samkvæmt þessari málsgrein er skylt að láta sjúkratryggingastofnuninni upplýsingarnar í té að því marki sem þær eru nauðsynlegar til að unnt sé að taka ákvörðun á grundvelli þeirra, óháð sérstakri þagnarskyldu. Sjúkratryggingastofnuninni er heimilt að afla framangreindra gagna rafrænt í samræmi við ákvæði 50. gr. Telji umsækjandi upplýsingar frá framangreindum aðilum ekki réttar skal hann leggja fram gögn því til staðfestingar.
- d. 1. málsl. 5. mgr. orðast svo: Ef ekki reynist unnt að taka ákvörðun um réttindi og réttindagreiðslur og endurskoðun þeirra vegna skorts á nauðsynlegum upplýsingum sem rekja má til umsækjanda er sjúkratryggingastofnuninni heimilt að fresta ákvörðun og greiðslu þar til úr því er bætt.
- e. Fyrirsögn greinarinnar orðast svo: *Umsóknir og beiðnir um réttindi og réttindagreiðslur.*

18. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 35. gr. laganna:

a. 1. mgr. orðast svo:

Allar umsóknir og beiðnir skulu afgreiddar svo fljótt sem kostur er og skulu réttindagreiðslur reiknaðar frá þeim degi sem umsækjandinn hefur uppfyllt skilyrðin til þeirra.

b. Í stað orðanna „Bætur“ og „bótarétt og fjárhæð bóta“ í 1. málsl. 2. mgr. kemur: Réttindagreiðslur; og: réttindi og réttindagreiðslur.

c. Í stað orðanna „bótaréttur er að öðru leyti ótvíræður“ í 2. málsl. 2. mgr. kemur: réttindi eru að öðru leyti ótvíræð.

d. 4. mgr. orðast svo:

Ákvarðaðar réttindagreiðslur falla niður ef þær eru ekki sóttar innan tólf mánaða. Ákvarða má réttindagreiðslur á ný ef rökstudd umsókn eða beiðni berst.

e. 5. mgr. orðast svo:

Grundvöll ákvarðana um réttindi og réttindagreiðslur má endurskoða hvenær sem er og samræma réttindagreiðslur þeim breytingum sem orðið hafa.

f. Fyrirsögn greinarinnar orðast svo: *Ákvarðanir um réttindi og réttindagreiðslur.*

19. gr.

Í stað orðsins „bóta“ í 1. mgr. 36. gr. laganna kemur: réttindagreiðslna.

20. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 37. gr. laganna:

a. Í stað orðanna „bætur“ og „ofgreiddar bætur frá bótum“ í 1. málsl. 1. mgr. kemur: réttindagreiðslur; og: ofgreiðslur frá réttindagreiðslum.

b. Í stað orðsins „bætur“ í 2. mgr. kemur: fyrir réttindi samkvæmt lögum þessum.

c. Í stað orðsins „bótum“ og „bóta“ í 3. mgr. kemur: réttindagreiðslum; og: réttindagreiðslna.

d. Fyrirsögn greinarinnar orðast svo: *Ofgreiðslur og vangreiðslur.*

21. gr.

Við 1. mgr. 38. gr. laganna bætist nýr málslíður, svohljóðandi: Gilda almennar reglur um vanefndir og vanefndaúrræði þegar þjónustuveitandi þiggur greiðslur á grundvelli gjaldskrár sem sett hefur verið samkvæmt ákvæðinu.

22. gr.

Á eftir 38. gr. laganna kemur ný grein, 38. gr. a, ásamt fyrirsögn, svohljóðandi:

Greiðslur á grundvelli fjármögnunarlíkana.

Sjúkratryggingastofnuninni er heimilt að greiða fyrir heilbrigðisþjónustu, svo sem til heilsugæslustöðva, á grundvelli sérstakra fjármögnunarlíkana. Við útreikning greiðslna er stofnuninni heimilt að kalla eftir nauðsynlegum upplýsingum um notendur þjónustunnar, m.a. frá Vinnumálastofnun um þá sem fá greiddar atvinnuleysisbætur samkvæmt lögum um atvinnuleysisstryggingar.

23. gr.

Fyrirsögn undirkafla D í III. kafla laganna verður: **Umsóknir og beiðnir um réttindagreiðslur, málsmeðferð o.fl.**

24. gr.

Við 40. gr. laganna bætast tvær nýjar málsgreinar, svohljóðandi:

Ákvæði upplýsingalaga um málshraða gildir ekki um beiðnir um upplýsingar sem tengjast yfirstandandi viðræðum sjúkratryggingastofnunarinnar við veitendur heilbrigðisþjónustu eða aðra rekstraraðila, ef stofnunin telur að afhending upplýsinganna geti haft neikvæð áhrif á framgang samningaviðræðna. Berist sjúkratryggingastofnuninni beiðni um upplýsingar, t.d. um rekstur, verð, sértækar tæknilausnir, fjárhagsmálefni og viðskipti aðila, eða gögn er varða undirbúning samningsgerðar, er stofnuninni heimilt að fresta afgreiðslu beiðninnar þar til viðræðum er lokið eða virkir hagsmunir ekki lengur fyrir hendi. Fer þá um afgreiðslu beiðninnar eftir ákvæðum upplýsingalaga, þ.m.t. ákvæði um málshraða. Ákvæði þessarar málsgreinar hafa að öðru leyti ekki áhrif á skyldu sjúkratryggingastofnunarinnar til að leggja fram gögn á grundvelli upplýsingalaga.

Sjúkratryggingastofnuninni er heimilt að krefjast þess að viðsemjendur stofnunarinnar gæti trúnaðar um tiltekna upplýsingar sem veittar eru meðan á samningaviðræðum stendur.

25. gr.

Í stað orðanna „fjárreiður ríkisins“ í 2. málsl. 41. gr. laganna kemur: opinber fjármál.

26. gr.

Við 3. mgr. 43. gr. laganna bætast tveir nýir málslíðir sem orðast svo: Niðurstöður kostnaðargreiningar skulu afhentar sjúkratryggingastofnuninni, sem og öll þau gögn sem nauðsynleg eru til að stofnuninni sé unnt að leggja mat á forsendur og áreiðanleika greiningarinnar. Heimilt er að víkja frá skyldu til kostnaðargreiningar séu samningar gerðir að undangengnu almennu útboði.

27. gr.

Við 44. gr. laganna bætist ný málsgrein, svohljóðandi:

Sjúkratryggingastofnuninni er heimilt að gera kröfu um faggildingu á starfsemi þeirra sem veita þjónustu sem stofnunin greiðir fyrir, þar á meðal rannsóknarstofa.

28. gr.

Í stað 2. málsl. 3. mgr. 45. gr. laganna koma tveir nýir málslíðir, svohljóðandi: Sjúkratryggingastofnuninni er jafnframt heimilt, með reglubundnum og sjálfvirkum hætti þegar það á við, að kalla eftir nauðsynlegum upplýsingum um þá sem eru á biðlista frá samningsaðilum, embætti landlæknis og heilbrigðisstofnunarinnar, svo sem um hverjir eru á biðlista, heilbrigðisþjónustu sem beðið er eftir, biðtíma og heilsufar þannig að hægt sé að tryggja þeim þjónustu sem beðið hafa lengst eftir henni. Vegna framkvæmdar samninga, þar á meðal vegna þjónustutengdrar fjármögnunar og eftirlits, er stofnuninni heimill aðgangur að nauðsynlegum upplýsingum úr heilbrigðisskrám sem landlæknir heldur samkvæmt lögum um landlækni og lýðheilsu um notendur heilbrigðisþjónustu, veitta meðferð, heilsufar og hvenær meðferð fór fram, auk annarra upplýsinga sem embættið hefur unnið í tengslum við samninga sjúkratryggingastofnunarinnar og eru nauðsynlegar til að sjúkratryggingastofnunin geti sinnt lögbundnu hlutverki sínu í tengslum við framkvæmd og greiðslur samninga.

29. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 50. gr. laganna:

- a. Á eftir 1. málsl. 1. mgr. kemur nýr málslíður, svohljóðandi: Sjúkratryggingastofnuninni er jafnframt heimil vinnsla persónuupplýsinga um notendur þjónustu sjúkrahúsa, heilsgæslustöðva og annarra veitenda heilbrigðisþjónustu sem sóttar eru frá umræddum aðilum, eða eftir atvikum frá embætti landlæknis, í tengslum við gerð og framkvæmd samninga um greiðslubátttöku sjúkratryggingastofnunarinnar, samninga um þjónustutengda fjármögnun og greiðslur á grundvelli fjármögnunarlíkana.
- b. 2. og 3. málsl. 1. mgr. falla brott.
- c. Á eftir 1. mgr. kemur ný málsgrein, svohljóðandi:
Við vinnslu skv. 1. mgr. skal gætt að ákvæðum laga um réttindi sjúklinga eftir því sem við á. Miðlun slíkra gagna fer í gegnum örugga vefgátt sjúkratryggingastofnunarinnar eða þjónustugátt hins opinbera sem er með aðgangsstýringum, rekjanleika og dulkóðun.
- d. Við bætist ný málsgrein, svohljóðandi:
Öll samskipti og birting gagna, þar á meðal ákvarðana, fara fram rafrænt í samræmi við lög um stafrænt pósthólf í miðlægri þjónustugátt stjórnvalda.
- e. Fyrirsögn greinarinnar orðast svo: *Meðferð, miðlun og önnur vinnsla persónuupplýsinga.*

30. gr.

3. mgr. 53. gr. laganna orðast svo:

Ráðherra setur reglugerð um nánari framkvæmd greinarinnar, m.a. um heimild til að draga frá réttindagreiðslum samkvæmt lögum þessum réttindagreiðslur samkvæmt erlendri löggjöf fyrir sama tímabil og greiðslur eru inntar af hendi hér á landi.

31. gr.

Ákvæði til bráðabirgða I–IV í lögunum falla brott.

32. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. nóvember 2025.